

Gabriel ANDREESCU

Refuzul extrădării lui Gregorian Bivolaru. Dincolo de decizia judecătorilor suedezi

1. Argumentele procurorilor români au spus judecătorilor suedezi contrariul

Extrădarea unui delicvent constituie o măsură relativ simplă. Cu atât mai evidentă ar fi o astfel de măsură în cazul unei țări care aparține „spațiului comun european”. De altfel, judecătorii suedezi care au analizat cererea de extrădare a lui Gregorian Bivolaru înaintată de Ministerul Justiției din România au amintit că țara solicitantă, fiind candidată la UE, îndeplinește în principiu criteriile de la Copenhaga. Acestea se referă la existența unor instituții stabile care garantează securitatea judiciară, drepturile omului și respectul minorităților. Ce anume a determinat Curtea Supremă a Suediei să refuze punerea lui Gregorian Bivolaru la dispoziția autorităților românești?

O anumită importanță pentru decizia judecătorilor suedezi de a refuza extrădarea a avut-o încadrarea religioasă a activităților inițiate de Gregorian Bivolaru și desfășurate astăzi în cadrul Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut (MISA). Curtea Supremă a cerut opinia unor experți suedezi în materie. Aceștia au opinat că Yoga, cel puțin în forma practică în cadrul MISA, are un scop spiritual. Ca urmare – au susținut aceștia – participarea la activitățile școlii constituie expresia unui punct de vedere religios. Or, măsurile luate de autoritățile române împotriva membrilor și simpatizanților MISA sugerează discriminarea pe motive de conștiință, temă la care lumea este sensibilă¹.

---

¹ S-a avut în vedere interpretarea extensivă a dreptului la conștiință, care acoperă manifestările religioase tradiționale, preocupările spirituale neconvenționale, chiar opiniile atee, protejate de Convenția europeană a drepturilor omului sau Pactul internațional privind drepturile civile și politice. În opinia Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza *Kokkinakis c. Grecia*), „(...) libertatea de gândire, conștiință și religie reprezintă unul dintre fundamentele «societății democratice» în sensul Convenției. În dimensiunea sa religioasă, este unul dintre elementele cele mai substanțiale care definesc identitatea credincioșilor și concepția acestora despre viață, dar constituie de asemenea o valoare prețioasă pentru atești, sceptici și cei fără preocupări religioase” [*Kokkinakis c. Grecia* (1994) 17 EHRR 397, parag. 31]. Comentariile la art. 18 al Pactului internațional privind drepturile civile și politice urmează aceeași interpretare. O opinie adoptată în anul 1993 de Comitetul Drepturilor Omului enunță: „Articolul 18 protejează credințele teiste, non-teiste și ateiste, ca și dreptul de a nu profesa vreo religie sau credință. Termenii «credință» și «religie» trebuie să fie gândiți într-un sens larg. Articolul 18 nu se limitează în aplicarea sa la religiile tradiționale ori la religiile și credințele cu caracteristici instituționale sau la practici analoage celor ale religiilor tradiționale” [General Comment no. 22 (48) (Art. 18) adopted on July 20th 1993, CCPR/C/21/Rev.1/Add. 4, September 27th 1993, p. 1].

Un alt element invocat de Curte a fost poziția critică a unor organizații care s-au exprimat în legătură cu încălcarea drepturilor omului în cazul MISA – Bivolaru. Au fost numite în acest sens Amnesty International și APADOR-CH.

Dar, dincolo de expertize și rapoarte, Curtea Supremă a avut nevoie să evalueze ea însăși dacă Bivolaru riscă, cu adevărat, să fie persecutat în România și dacă se poate bucura de un proces corect la el acasă. Referindu-se la MISA, parte a analizei, judecătorii au remarcat că acuzațiile împotriva organizației și a liderilor săi au fost multe și serioase și au venit simultan din partea presei și a autorităților. Tonul presei are – consideră judecătorii – inflexiuni pline de ură și de agresivitate. MISA a fost pusă sub supravegherea serviciilor de informații române mai bine de 10 ani, iar Gregorian Bivolaru, chiar din anii '70. Totuși, în ciuda acestei prelungite supravegheri, multe din acuzații încă nu au fost dovedite și nu au fost pronunțate nici condamnări.

O altă sursă de preocupare invocată de Curtea Supremă a Suediei a fost tratamentul aplicat Mădălinei Dumitru. După audierea ei la Stockholm, Curtea a considerat că reținerea minorei și felul în care a fost supusă cercetărilor „provoacă o serioasă îngrijorare”. În cazul Mădălinei a șocat televizarea imediată a reținerii ei și campania de presă care a urmat. Pentru judecătorii suedezi era cu totul inacceptabilă folosirea unor informații provenind din investigațiile preliminare, oferite de autorități, intenționat, cu scopul de a atrage oprobriul public împotriva lui Gregorian Bivolaru. S-a luat notă și de faptul că mandatele care stau la baza cererii de extrădare dau ca motiv specific pentru arestarea lui Bivolaru perturbarea ordinii publice, iar perturbarea ar fi, conform Parchetului, binecunoscuta reacție a populației, expresie a unor tensiuni sociale care impun măsura drastică a arestării lui Bivolaru. S-au citat și declarațiile din Parlament, unde acuzatul a fost numit «satan», «psihopat», «om rău», «terorist», «șarlatan», solicitându-se procurorului general arestarea sa imediată. Curtea Supremă a fost impresionată și de o altă motivație a autorităților de la București: arestarea imediată a lui Bivolaru ar fi necesară întrucât părinții unor copii care au urmat Yoga îl vor linșa pentru a-și face dreptate singuri.

Pentru judecătorii Curții Supreme din Suedia, toate aceste «explicații» au fost suficiente pentru a manifesta îndoieli legate de justiția de la București și a refuza extrădarea. Seria de exemplificări pune în discuție gravele probleme profesionale ale celor care au instrumentat dosarul. Argumentele gândite de procurorii români ca motivând arestarea lui Gregorian Bivolaru au fost considerate, din contră, proba unei mentalități incompatibile cu actul de justiție.

Decizia instanței suedeze ridică și o problemă internațională. Un stat membru UE consideră că România nu poate asigura un proces corect pe teritoriul ei. Până anul trecut, acțiunile împotriva MISA – Bivolaru puteau fi, cel puțin, puse pe seama fostei administrații. Schimbarea politică de la București, la sfârșitul anului 2004, era argumentul că România are o fereastră de oportunitate și în ce privește mersul justiției. Însă, semnând cererea de extrădare adresată autorităților suedeze, Ministerul de Justiție și-a asumat ceea ce autoritățile au întreprins anterior în cazul MISA – Bivolaru. Ministerul a preluat responsabilitățile vechii conduceri pentru a le «așeza» pe spatele administrației Tăriceanu-Băsescu. Consecințele dramatice ale acestei măsuri se văd acum. Hotărârea Curții Supreme suedeze, în fapt o evaluare catastrofală a (dis)funcționalității actului de justiție în România, poate fi invocată oricând la Bruxelles de

contestatarii aspirațiilor noastre europene. Iată de ce semnarea cererii de extrădare a lui Gregorian Bivolaru reprezintă o imensă gafă a Ministerului de Justiție.

2. Ce este MISA? Raportul lui Karl Erik Nylund

La cererea apărării, Karl Erik Nylund, expert în domeniul sectelor, a elaborat un raport privitor la MISA și Gregorian Bivolaru, folosit în timpul dezbaterilor Curții Supreme din Suedia. Este important de reținut natura acestui raport, în formularea răspunsului la cererea de extrădare. Inerent, el scoate în relief aspectele care au relevanță cu privire la eventuala pericolozitate socială a subiecților ori potențialele aspecte delictuale. Raportul constituie un model de atitudine și un material de definire a problematicii. El asigură o referință pentru analiza ulterioară, fie aceasta de cercetare a detaliilor, fie de aprofundare a perspectivelor.

Problema pe care a avut-o de rezolvat Karl Erik Nylund a fost aceea de a identifica natura Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut (MISA) într-un mod care să fie esențializat și transparent în conținut și relevant pentru caz. Expertul suedez vede în MISA o mișcare de susținere a unui mod alternativ de viață, a terapiilor alternative, cu puternice trăsături de sincretism gnostic. Cu observația – notează Karl Erik Nylund – că majoritatea religiilor și mișcărilor religioase sunt sincretice. Expertul insistă asupra faptului că interacțiunile dintre societate și mișcările spirituale trec continuu prin momente dificile, întrucât ele provoacă sistemul de credințe și *pattern*-urile rolurilor. În particular, ar fi de avut în vedere că Yoga este privită ca străină și periculoasă în multe țări creștine, mai ales în țări puternic ortodoxe, cum este România. Având în vedere acuzația de trafic de persoane adusă lui Gregorian Bivolaru, pe motiv că în ashramurile MISA cei care locuiesc acolo fac diferite munci, Karl Erik Nylund mai notează că una dintre ramurile de Yoga practicate în școala MISA este Karma yoga, care poate lua forma muncii voluntare.

O altă întrebare cu relevanță pentru natura unei mișcări privește rolul conducătorului. Are acesta o atitudine autoritară? Poate obține el ascultare absolută de la fideli? Conducătorii puternici sunt cei care fac membrii grupului să urmeze normele și valorile morale ale comunității. În grupări religioase radicale precum mișcarea din Guyana din anii '70, mișcarea Heaven's Gate din anii '90 sau David Koresh din Waco SUA, conducătorii impuneau o disciplină strictă. Cuvântul conducătorului era lege pentru ceilalți până la moarte.

Nimic din aceste atribute nu poate fi regăsit în cazul MISA. Influența lui Gregorian Bivolaru, lider spiritual, este naturală. Nu se exercită prin recompense sau pedepse. MISA nu poate fi numită nici o mișcare spirituală «rigidă», în care nu sunt permise criticile. În cadrul Mișcării, fiecare este liber să critice aspectele legate de activitate sau pe instructori. De asemenea, fiecare este liber să părăsească școala de Yoga fără să se teamă de represalii, subliniază Karl Erik Nylund.

Dar principala categorie asociativă care trezește legitim, din perspectiva lui Karl Erik Nylund, preocuparea societății – respectiv, a autorităților – este cea a «sectelor manipulative» pe care expertul le definește ca fiind „acele mișcări religioase sau de alt gen, în care crizele de credință sunt activ reprimate, negate sau pedepsite. Într-o sectă manipulativă se urmărește conștient ștergerea identității eului și înlocuirea

acesteia cu o pseudoidentitate care este condusă de un ideolog sau de o ideologie”. Ca o mișcare să fie o sectă manipulativă trebuie de asemenea să îndeplinească trei dintre cele patru A-uri: să practice agresiunea, prin pedepsirea membrilor care critică conducătorul sau mișcarea; să practice aversiunea, care înseamnă criticarea și persecutarea celor din afara grupării; să producă alienarea, prin închiderea membrilor în sectă, care devine noua familie; prin asumarea unui adevăr absolut, acesta neexistând decât în cadrul sectei, conducătorul având dreptul absolut de a interpreta adevărul.

Nimic din toate acestea, spune expertul suedez, în ce privește MISA. În cazul MISA nu regăsim nici unul din criteriile care definesc sectele manipulative.

3. Ce este MISA la o cercetare aprofundată?

Raportul și evaluările lui Karl Erik Nylund trebuie totuși interpretate în contextul cererii de extrădare a lui Gregorian Bivolaru. Expertul suedez nu-și putea propune o cercetare aprofundată, ci una simplă de comunicat, dar corectă în esență. Iată de ce, cu greu am putea privi raportul său ca un răspuns complet la chestiunile care se pot ridica cu privire la identitatea MISA.

Karl Erik Nylund a făcut deja observații de fond. Una privește atribute de maximă generalitate, precum prezentarea MISA drept o mișcare yoghină în care participanții urmăresc să se autoperfecționeze și să își amelioreze starea de sănătate și armonie prin regim lacto-vegetarian și prin tehnici yoga. Ceea ce înseamnă că ea reprezintă, în context, o mișcare de susținere a unui mod alternativ de viață, a terapiilor alternative, dar și idei cum ar fi reîncarnarea și transformarea de sine. El a mai introdus un atribut, care este esențial în discuție: natura *sincretică* a Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut. Cercetătorul poate realiza particularitatea sincretismului Mișcării numai după observarea, în timp, a evoluției diferitelor idei care circulă în cadrul MISA și care sunt reflectate cel mai mult în publicațiile MISA – site-ul www.yogaesoteric.net; volumele MISA care apar în editurile membrilor sau fidelilor școlii de Yoga (precum Shambala, Ananta), sau lunarul Yoga Magazin. Invocarea divinității sub diferite nume, dar în special folosirea terminologiei creștine, atracția pentru horoscop și parapsihologie, atracția pentru educația sexuală, sunt doar câteva dintre elementele care disting MISA de alte școli spirituale. Sincretismul MISA deosebește această grupare de oricare alta din România care este destinată studiului Yoga și practicării acestei discipline². Având în vedere observațiile anterioare, în ce măsură se poate susține că MISA ar fi o mișcare religioasă? Mai general: care este relația MISA cu religia? Este sau nu acest grup o sectă?

Tema nu are un caracter scolastic, căci presa a atribuit deseori Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut statutul de sectă, iar autoritățile au promovat, într-un fel sau altul, acest calificativ. Chiar expertul suedez s-a simțit obligat să evalueze dacă MISA intră sau în categoria sectelor manipulative. «Așezarea categorială» a

---

² După MISA, cea mai cunoscută școală de yoga este Grupul Național de Studiu și Practică Yoga, înființat în anul 1990 și membru cu drepturi depline al Uniunii Europene de Yoga începând cu luna august 2003. Fondatorul și președintele organizației este Mario Sorin Vasilescu (Gabriel Andreescu, *Mișcarea Yoga astăzi*, Ziua, 8 septembrie 2005).

MISA constituie un pas indispensabil în poziționarea opiniei publice față de Mișcare. Este semnificativ faptul că imediat după anunțarea deciziei Curții Supreme de la Stockholm, ziarul *Evenimentul zilei* a ținut să reia, la 24 octombrie 2005, un text care apăruse anterior la 4 aprilie 2004. Acesta reproducea în mare documentarul aflat pe site-ul Serviciului Român de Informații, instituție implicată în hărțuirea MISA, dar la care SRI a renunțat în cele din urmă³. Sub titlul „Pe fondul frustrărilor generate de tranziție, propovăduitorii noilor pseudoreligii găsesc teren fertil în țara noastră”, ziarista Diana Evantia Barca nota că „Jurnalele de știri au prezentat cu insistență în ultimele două săptămâni «afacerea MISA», o poveste care devine tot mai complexă pe zi ce trece, după principiul bulgărelui de zăpadă. Operațiunile Parchetului și ale poliției împotriva organizației Mișcarea de Integrare Spirituală în Absolut (MISA), condusă de Gregorian Bivolaru, au captat atenția opiniei publice, mai ales că scandalul oferă toate ingredientele unei telenovele de succes: sex (cu varianta sex în grup), pornografie, spiritualitate și mistere [...] MISA este însă, potrivit specialiștilor, numai una dintre cele aproximativ 350 de grupări cu caracter religios active pe teritoriul României. Evenimentele recente ridică problema situației sectelor la noi, caz studiat de sociologi, psihologi și chiar SRI. Dincolo de orice îngrijorare sau mirare față de apartenența unora sau altora la diverse secte și grupări religioase, subiectul este important, tocmai pentru a nu emite sentințe pripite și pentru a nu trata cu eventuala indiferență lucruri care i-ar putea afecta atât pe cei implicați, cât și întreaga societate”. Care este «cunoașterea» oferită de ziarista *Evenimentului zilei* se poate nota din subtitlurile care subliniază, în bold, mesajul adresat cititorilor: spălarea creierului și fanatismul extrem; sinucideri în masă⁴; refugiu în pseudovalori; forța malefică a sectelor.

Primul lucru care trebuie spus este faptul că militanții pentru apărarea dreptului la conștiință solicită evitarea cuvântului «sectă», întrucât acesta are conotații peiorative. Totuși, organisme internaționale, inclusiv o structură precum Consiliul Europei, fac referire la secte – cum ar fi Recomandarea 1412 (1999) privind activitățile ilegale ale sectelor. În sfârșit, *din punct de vedere sociologic*, termenul «sectă» are o utilizare tradițională într-un tablou complex al organizațiilor cu caracter religios, spiritual, esoteric etc. În limba română, tipologiile în acest sens au fost mai puțin aprofundate. Formal, în România organizația religioasă de referință este *cultul*. Cel mai des, termenul apare în sintagma «cult recunoscut», în România existând un număr total de 18 organizații religioase care au acest statut⁵. Corespunzător, se vorbește despre culte

³ La sfârșitul anului 2004, SRI a eliminat de pe site documentarul său, în urma unor critici publice (a se vedea, în acest sens, Gabriel Andreescu, *Evoluția culturii drepturilor omului versus evoluția culturii de securitate*, în Revista Română de Drepturile Omului nr. 28/2004, p. 49-60).

⁴ Autoarea face referire la câteva evenimente reale, care au devenit exemple clasice pentru fenomen: circa 1000 de adepți ai „Bisericii Creștine Templul Poporului” s-au sinucis în masă, la 29 noiembrie 1978, în Guyana; sinuciderea membrilor grupării Davidienilor, din Statele Unite, în anul 1993; sinuciderea colectivă în cazul „Ordinul Templului Solar”, în 1997. „Biserica Restaurării celor Zece Porunci” din Uganda este autoarea unui masacru care a făcut sute de victime în anul 2000.

⁵ A se vedea Constituția României.

«nerecunoscute», eventual în cazul unor religii răspândite în lume și respectate, precum Baha'î, dar care nu se bucură de privilegiile pe care statul le acordă celor 18 religii «alese». În limbajul curent, cultele mai sunt denumite «biserici». În cazul grupurilor mai mici, denumirea legii este cea de «organizație» sau «asociație religioasă». În noul proiect de lege al libertății de conștiință și regimului general al cultelor se folosește sintagma «grupări religioase» pentru „structurile fără personalitate juridică”.

În practica românească, denumirea «culte» are în vedere numai principalele religii, iar cuvântul «sectă» este atribuit unor grupări religioase «străine» de tradiția religioasă a locului. Utilizarea largă a acestui termen defăimător a fost promovată de regimul comunist, iar după 1990, de către Biserica Ortodoxă, ai cărei slujitori de cult numesc deseori «sectă» chiar culte recunoscute de statul român precum Cultul Baptist, Cultul Adventist de Ziua a Șaptea, Martorii lui Iehova etc. Biserica Ortodoxă Română leagă sectele de prozelitism și invers, prozelitismul este asociat cu sectele. Lăsând la o parte această politică lingvistică cu motivații transparente, termenul «sectă» denumește organizațiile religioase mici și neobișnuite, percepute de populație ca stranii și amenințătoare. Se poate spune că, cel mai des, sectele sunt echivalente cu «sectele periculoase».

Limba engleză folosește mai ales triada «churches-sects-cults», care corespunde, lingvistic, transcripției «biserici-secte-culte». Dar în limba română termenii au sensuri diferite de variantele englezești. Distincția dintre «churches» și «sects» a fost făcută de către Max Weber în 1904, dar a primit elaborarea standard de la Ernst Troeltsch în anul 1911. Pentru Troeltsch, bisericile sunt organizații în care membrii se nasc și sunt botezați imaturi încă, ceea ce face ca apartenența să fie involuntară. Prin opoziție, participarea la o sectă este voluntară, ceea ce explică și alte atribute ale ultimei categorii: omogenitatea, caracterul lor radical care implică și asumarea unor restricții morale mai severe. Statutul de membru al unei secte [subliniez: în sensul termenului «sect» englezesc] se poate pierde dacă nu sunt respectate regulile grupului. Regulile în biserici au un caracter ierarhic-formal-birocratic; sectele sunt mai democratice și se bazează mai mult pe carisma liderului.

Lunga serie de sociologi care au cercetat noile mișcări religioase proliferate începând cu anii '70 a acordat o atenție specială unei a treia categorii, a cultelor – numite cu termenul englezesc «cults».⁶ Grupările de tip «cults» dau mai multă importanță dorințelor membrilor lor, se raportează la o învățătură esoterică, pun în valoare experiențe extatice și capabile de transfigurare, propun o cale scurtă și sigură de salvare.⁷ Datorită faptului că se dezvoltă în jurul unui lider carismatic, se dezintegrează de cele mai multe ori după dispariția sau discreditarea acestuia. Conform distincțiilor făcute, mai apropiat de cuvântul «cult» din engleză este termenul «sectă» din limba română, și nu corespondentul lui lingvistic «cult».

Această scurtă prezentare nu ajunge să sugereze ampla suită de tipologii pe care diferiții autori au făcut-o între diferite grupări religioase, spirituale și esoterice. Ar fi de reținut nuanțarea distincțiilor pe care ne-o oferă triada «churches-sects-cults» în analiza mișcărilor cu dimensiune spirituală.

⁶ A se vedea o prezentare relativ largă în Lorne L. Dawson, *Comprehending Cults. The Sociology of New Religious Movements*, Oxford: Oxford University Press, 1998.

⁷ *Idem*, p. 30.

Cel mai important lucru care este de notat cu privire la MISA, în contextul discuției, este faptul că cele circa 37.000 de persoane care au urmat, conform declarațiilor făcute de purtătorii de cuvânt ai MISA, cursuri de Yoga, nu formează o organizație. Există doar 22 de membri ai asociației MISA înființată în anul 1990 pe baza Legii nr. 21/1924. Câteva sute de persoane mențin o legătură constantă cu MISA, participă la majoritatea proiectelor ei, dar nu au de respectat nici un fel de autoritate internă, alta decât cea asumată de ele însele pentru realizarea unui scop comun. În ashramuri se află de asemenea sute de persoane care locuiesc aici pentru perioade de la luni sau ani. În acest sens, MISA trebuie tratată în primul rând ca formă de coagulare comunitară în jurul unei asociații și înțeleasă în logica scopurilor, a mijloacelor și rezultatelor dintr-o paradigmă organizațională.

Miile de yoghini care au venit al demonstrațiile MISA au răspuns unui apel care nu implica nici un fel de măsuri sancționatorii – pentru lipsa răspunsului – sau beneficii – pentru participare la acțiuni. Singurul lucru care «unește» cei 37.000 de oameni este trecerea lor prin diferitele faze ale cursurilor de Yoga. Liantul specific care asigură manifestarea unei astfel de comunități, ca atare, rămâne educația yoga primită în cadrul organizat de MISA. Dar un astfel de liant este oricum atât de neconstrângător încât trecerea MISA în categoria sectelor ori grupărilor religioase, cu cerințele lor puternic coagulante, structurante și omogenizante, este artificială. Din acest punct de vedere, ne distanțăm și față de punctul de vedere al lui Karl Erik Nylund, care analizează gruparea din perspectiva unei comunități în sens religios. În fapt, în cazul MISA, sentimentul de comunitate crește din recunoașterea unor valori și practici comune, a unor căutări și interese de ordin simbolic, a accesului la anumite «bunuri» răspândite prin intermediul organizației, care nu se reduc totuși la elementele disciplinei Yoga pure. În acest sens, mulțimea fidelilor MISA este definită esențialmente prin împărtășirea unei culturi specifice, pe care o putem numi simplificat «cultura MISA». Cultura MISA face legătura dintre cele câteva sute de persoane implicate mai activ în viața organizației și cele câteva zeci de mii care se simt atașate lui Gregorian Bivolaru și instructorilor cu care au studiat. Putem să fim sau nu de acord, parțial sau total, cu multiplele fațete ale «culturii MISA». Dar nu este cazul să gândim Mișcarea pentru Integrarea Spirituală în Absolut prin modelul acelor tipuri de grupări religioase numite secte care, uneori, au ridicat întrebări legitime asupra destinului membrilor lor.

În sfârșit, un alt element coagulant al persoanelor care au trecut prin școala MISA a devenit atitudinea opiniei publice și a autorităților față de membrii MISA. Stigmatizarea și, în multe cazuri, represiunea pe care o suportă membrii și simpatizanții MISA au devenit elemente identitare⁸. Cum se întâmplă în mod obișnuit cu micile comunități, «vânarea» membrilor crește sentimentul de apartenență. Grupul își întărește funcția, oricum difuză în comunitățile de acest gen, de a ține rolul familiei care oferă protecție, iar maestrul, desigur, de a intra în statutul de tată simbolic. Felul în care reacționează grupul la presiuni externe spune multe și despre logica lui internă. Dacă grupul este purtător de viziuni apocaliptice, dacă «salvarea» se află în afara

---

⁸ Zeci de persoane au fost date afară din instituții, li s-a cerut să renunțe la practică sau au fost discriminate datorită faptului că au urmat cursuri de Yoga.

lumii în care acesta își află locul, atunci acesta poate recurge la strategii periculoase, până la forme de suicid colectiv⁹. Faptul că reacția MISA la represiune a fost una esențial civică, de la mișcări pașnice de protest până la lupta în justiție, indică natura ei astăzi, de mișcare bine integrată în societate – deși diabolizată – recunoscând raționalitatea de principiu și regulile de detaliu ale mediului social.

4. Gregorian Bivolaru și natura conducătorului

Stereotipul privitor la liderii sectelor îi identifică cu conducători „care domină complet membrii grupului, astfel încât aceștia i se supun total și fără ezitare”¹⁰. Liderii ar fi „pe cât de vicleni și abjecți, pe atât de puternici și trăiesc pe picior mare pe spinarea muncii forțate a adeptilor”¹¹.

«Atributele» enumerate mai sus ca reflectând imaginea opiniei publice asupra a ceea ce în literatura anglo-saxonă s-a impus sub denumirea „noile mișcări religioase” au fost publicate și în articolele de presă românești care urmăresc «vânarea» inițiatorului MISA. Ce spun faptele?¹² Gregorian Bivolaru este recunoscut de toți cei atașați de Mișcarea pentru Integrare Spirituală în Absolut ca liderul spiritual al Mișcării. Deși foarte puțini au legătură directă cu Bivolaru, principalul liant al Mișcării fiind cursurile de Yoga, imaginea liderului informal rămâne necontestată. Am putut verifica, deși nu în manieră sociologică, afecțiunea și încrederea de care Gregorian Bivolaru se bucură între inițiații MISA. El reprezintă tipicul liderului carismatic, a cărui capacitate de a-și crea adepți poate fi greu explicată – spun sociologii – doar prin calitățile proprii și mijloacele folosite.

Studiile au demonstrat importanța considerabilă pe care o au atributele liderului spiritual pentru dinamica grupului pe care îl conduce. În context însă, atât termenul «grup», cât și cel de «conducere», trebuie relativizat. Cum s-a arătat, gruparea celor care se revendică de la Gregorian Bivolaru nu reprezintă o organizație propriu-zisă, cu reguli de viață interne aflate sub coordonarea liderului. Programarea activităților, în particular, a cursurilor, revine în principal liderilor asociației MISA. Nu există un sistem specific de pedepse și beneficii care să impună ordinea în grup. Deși cei din apropiere arată loialitate, fapt care s-a văzut și în asistența pe care a obținut-o în timpul procesului cu autoritățile române și apoi în Suedia, Bivolaru nu poate lua decizii pentru grup și nici nu poate determina aplicarea lor. Ca urmare, abordările standard în «evaluarea» liderilor carismatici și a puterii lor, în cadrul sectelor, sunt inadecvate¹³ și, în consecință, inaplicabile.

⁹ Lawrence E. Sullivan, «No Longer a Messiah»: *US Federal Law Enforcement Views of Religion in Connection with the 1993 Siege of Mount Carmel Near Waco, Texas*, Numen 43 (2), p. 213-234.

¹⁰ Robert S. Ellwood, Harry B. Partin, *Religious and Spiritual Groups in Modern America*, New Jersey, Prentice Hall, 1988, p. 277.

¹¹ *Ibidem*.

¹² În sensul ce a rezultat în urma investigației autorului.

¹³ A se vedea, de exemplu, analiza celor șase mijloace de asigurare a autorității liderilor în cazul sectelor apocaliptice, în Lorne L. Dawson, *op. cit.*, p. 144-148.

O grilă de analiză a comportamentului lui Gregorian Bivolaru în raport cu standarde adecvate contextului o oferă evoluțiile recente, care au dus la numirea sa drept consilier internațional pe lângă Consiliul Mondial Yoga. Având în vedere statutul aparte al maestrului, al guru-lui, în sisteme precum Yoga, Federația Internațională de Yoga (FIY) a stabilit mai multe principii de etică cu privire la atitudinea instructorului¹⁴. Standardele etice acoperă relația maestrului cu el însuși, a maestrului cu elevii (adeptii), relațiile între maestri și relația acestora cu lumea exterioară în deplinul respect al oricăror forme de viață. Federația recunoaște că încrederea în maestrul care a oferit cu generozitate învățătura sa adeptilor și, în același timp, respectul acordat învățăturii primite au reprezentat elemente esențiale ale rezistenței acestei discipline de-a lungul vremurilor. Totuși – comentează FIY – Yoga s-a răspândit într-o manieră care a dus-o departe de spațiul cultural original, ceea ce presupune ca protejarea principiilor ei și asigurarea eficacității să excludă interpretările greșite. Este necesar ca maestrul să fie conștient de relația dintre practică și viața de zi cu zi, de aplicarea acestor practici în condițiile variate ale mediului în care trăiește. Trebuie să aibă în vedere cum se aplică Yama (codul social¹⁵) și Niyama (codul personal¹⁶) în relațiile umane. Maestrul ar trebui să considere viața ca o provocare «aici și acum», fără să se atașeze de fructul acțiunilor sale. El trebuie să devină conștient de responsabilitatea pe care o are față de studenții săi, să respecte caracterul privat al acestei relații și să evite prezentarea sa ca autoritatea supremă în Yoga.

Mișcarea pentru Integrare Spirituală în Absolut este, începând din anul 2004, membră a Federației Internaționale de Yoga și a Alianței Yoghine Europene. Din momentul în care liderii Federației Europene de Yoga (FEY), veniți în București între 11 și 13 noiembrie 2005 pentru susținerea primului lor congres, l-au promovat pe Gregorian Bivolaru (și pe Mihai Stoian, liderul Natha Yoga din Danemarca) în poziția de consilieri internaționali pe lângă Consiliul Mondial Yoga al Federației Internaționale Yoga, ei au dat și mai mare vizibilitate standardelor Federației Internaționale și aplicării lor de către «actorii» din România. Principiile etice enumerate anterior au devenit o cerință directă pentru instructorii MISA și, în particular, pentru Gregorian Bivolaru. Întreaga activitate de până acum din cadrul MISA poate fi interpretată din această perspectivă post-factuală.

Respectă Gregorian Bivolaru cele șase principii ale FIY?

Interviurile luate au sugerat că principiile Yama și Nyama sunt urmate *în general* de liderul spiritual al MISA, cu excepția implicării lui în câteva campanii – în primul rând antifrancomasone – asupra cărora voi reveni. Este sigur că Gregorian Bivolaru a respectat caracterul privat al relației maestru-discipol. Există suficiente mărturii care să confirme absența insistențelor ca persoanele care-l aveau ca instructor să urmeze o cale pe care nu o doreau ei înșiși, lipsa interesului material ș.a.m.d.

¹⁴ www.yoganet.org.

¹⁵ Yama include cinci aspecte: sentimentul non-violenței față de toate ființele, indiferent dacă este vorba despre oameni, animale sau altceva; onestitate; a nu minți; control sexual sau abținere; lipsa sentimentului de posesiune (*Yoga-Sūtra*, Introducere, comentarii și note: Satyānanda Paramahansa, Ed. Herald, București, 2005, p. 12).

¹⁶ Nyama include: curățenia; împăcarea; austeritatea; cercetarea sinelui; abandonarea la voința cosmică (*ibidem*).

Un aspect discutabil în istoria lui Gregorian Bivolaru este impresia de competiție simbolică pe care o lasă «contenciosul» cu Mario Sorin Vasilescu, liderul Grupului Național de Studiu și Practică Yoga. Pe site-ul actual www.yogaesoteric.net a apărut recent un text de contestare a importanței Grupului condus de Mario Vasilescu, care are implicat acceptul său. Cu siguranță, competiția lui Gregorian Bivolaru cu Mario Vasilescu nu corespunde statutului spiritual al unui maestru yoga, nici principiului enunțat, al intrării în competiție pentru recunoașterea autorității supreme. Faptul că celălalt instructor a avut mai multe intervenții critice la adresa MISA tocmai în momentul cel mai delicat al existenței organizației nu constituie o scuză. Pe de altă parte, Bivolaru nu a prezentat niciodată programul său de Yoga drept calea supremă.

Responsabilitatea lui Gregorian Bivolaru față de studenții săi se reflectă în două aspecte ale atitudinii care nu au fost avute în vedere explicit de către Federația Internațională Yoga, dar constituie o dimensiune implicită a principiilor ei.

Gregorian Bivolaru a început să fie prezentat de unii din adepții săi, în ultimul timp, drept un trimis al lui Dumnezeu. Cea mai limpede manifestare de acest gen este postarea în fruntea site-ului www.yogaesoteric.net al următorului mesaj care pulsează pentru a asigura un maximum de impact asupra cititorului: „Nu vă feriți niciodată *în mod laș*¹⁷ din calea dificultăților și a obstacolelor cu care va înfrunțați în viață, Fiți plini de curaj și tenacitate deoarece *Dumnezeu* este mereu cu voi, Pe cei curajoși și buni la suflet *Dumnezeu* îi ajută, Acesta este cea mai importantă veste pe care v-o aduc și sublinez. Grieg”.

Gregorian Bivolaru apare în postura celui care «aduce o veste» și, mai mult, o subliniază. Reprezintă deci mesagerul celui care este invocat repetat și în culori: Dumnezeu. Este adevărat că mesajul respectiv a fost la origine o notă trimisă de Bivolaru membrilor și simpatizanților MISA în perioada cea mai grea, de după descinderea în ashramuri din luna martie 2004, având deci un sens și un rol diferit. Dar încurajarea de atunci a fost pregătită pentru a produce astăzi o sugestie divină. Gregorian Bivolaru nu a respins această punere în scenă.

Al doilea aspect, cel mai problematic, constă în strania implicare a lui Bivolaru în identificarea unui inamic al său, al grupului pe care îl păstorește și al umanității în general. De cel puțin zece ani, Bivolaru a inițiat o campanie împotriva Francmasoneriei care folosește acuze de o agresivitate extremă, greu de înțeles. Campania a fost apoi împărtășită și dezvoltată de câțiva dintre adepți. Această dimensiune a «culturii MISA» merită o atenție specială, căci ea ridică mari probleme de funcționare socială. Dacă principalele repere ale MISA nu ar fi fost dominate de pozitivitate, de o perspectivă senină asupra potențelor umane și asupra viitorului, atunci derapajul liderului ar fi apropiat MISA de o grupare apocaliptică. Se poate susține ferm că astfel de manifestări contrazic și principiile Yoga și regulile Federației Internaționale de Yoga.

5. Elemente de agresivitate în «ideologia» MISA

Modelul de referință pentru campania liderului spiritual MISA este broșura „Francmasoneria. Misterele dezvăluite ale unei gigantice conspirații universale

¹⁷ Pe pagina de web, sublinierea se face în culori luminoase.

satanice ale planetei”, apărută la Editura Shambala (București), în anul 1995. Ea a fost de altfel folosită pentru punerea sub acuzare a lui Gregorian Bivolaru – alături de alți trei membri MISA care au publicat și răspândit cărți asemănătoare – ca scriere conținând „incitări la ură rasială, etnică și religioasă” și „cras anti-Semitism”. Baza acuzării sunt prevederile Ordonanței nr. 31/2001 de sancționare a literaturii cu conținut antisemit sau negaționist¹⁸.

În prezentarea făcută cărții, Gregorian Bivolaru numește Francmasoneria „grupare mondială satanică (...) care încearcă să dobândească prin toate mijloacele (...) dominația asupra întregii planete și nu numai atât. (...) în spatele oricăror guverne oficiale se găsesc și acționează nevăzute, din umbră, grupări francmasonice secrete care le dublează și le manipulează în conformitate cu scopurile lor planetare îngrozitoare” (p. 9). Uneori, Bivolaru numește Francmasoneria „super-mafia satanică”, „cea mai îngrozitoare și mai numeroasă grupare satanică ce există pe această planetă”, „mare flagel al lumii contemporane”, „sinistră sectă”. Francmasoneria ar avea o „încăpățănare diabolică”, se dedă la „manipulări mârșave” etc.

Este interesant limbajul folosit, gradul lui înalt de agresivitate, nu doar la nivelul conținutului, ci și al tonului. Într-o variantă a primei lucrări, „Dezvăluiri senzaționale referitoare la acțiunile și planurile satanice ale francmasoneriei mondiale”, apărută la aceeași editură, Bivolaru scrie: „Francmasonii se află ascunși printre noi, ei ne pândesc, ne manipulează (...) ei amenință să aservească din toate punctele de vedere această națiune, iar la nivel planetar ei intenționează să elimine cu ajutorul cumplitei SIDA (pe care au inventat-o în laborator) cea mai mare parte a speciei umane” (p. 140). Autorul lansează un apel la luptă: „se impune cât mai grabnic organizarea rezistenței (...) împotriva acestor unelte, cel mai adesea inconștiente, ale lui SATANA” (p. 140). Cei care au o opinie pozitivă față de francmasoni suferă „de un raționament îngust, care ține de acea scleroză mintală a majorității naivilor (...)”.

Acest tip de discurs este consecvent în timp și pregătit să găsească în orice eveniment amenințător o manifestare a planurilor francmasonice și o confirmare a profețiilor proprii. Într-un interviu din 2004 dat la Paris, publicat pe site-ul www.yogaesoteric.net, Bivolaru se referă, în subtitlu, la „Planul criminal al masoneriei de a reduce populația planetei la 1 miliard de oameni. SIDA și SARS create intenționat pentru a omorî cât mai mulți oameni”. Și mai departe: „(...) această grupare mondială și-a propus să reducă populația planetei cu câteva miliarde de oameni. Ei doresc ca pe Pământ să existe doar un singur miliard de oameni. Pentru aceasta, folosind fonduri pe care francmasoneria mondială le are la dispoziție, s-a creat în laborator virusul HIV care provoacă SIDA, în Statele Unite. Și apoi a fost implementată. S-a constatat însă că ea decimează mult prea lent populația. Și atunci s-a recurs la faimosul virus SARS, care e mult mai eficient și mai rapid (...)”.

În interviu sunt atacați și homosexualii, o altă preocupare a lui Bivolaru. „«Moda» homosexualității este pe placul masonilor”, susține el și comentează: „Aceeași

---

¹⁸ În fapt, toate cele patru volume indicate de parchet au fost scrise înainte de anul 2002, data intrării în vigoare a Ordonanței 31. Legea neaplicând-se retroactiv, acest capăt de acuzare nu se susține. Federația Comunităților Evreiești – Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor a fost solicitată să evalueze caracterul antisemit al textelor.

francmasonerie vrea să generalizeze acum pe pământ moda homosexualității, care trebuie să fie mondializată. Dar știți de ce? Pentru că în felul acesta oamenii nu procrează și totodată devin perversi”.

Ideologia care crește în textele la care am făcut referire este infiltrată de ceea ce a fost numit „dualism exemplar”¹⁹: „Totul este ori bun, ori rău, aparținând fie Domnului, fie lui Satan, iar această viziune tăios dohotomizată a lumii conferă o dimensiune escatologică profundă conflictelor politice și sociale ale momentului, făcând ca miza să depindă de victoria sau înfrângerea imediată în bătăliile lumești. (...)”²⁰. Este exact ce transpare în textele semnate de Gregorian Bivolaru. Lupta împotriva homosexualității (în subsidiar), dar mai ales lupta împotriva Francmasoneriei capătă proporțiile unei lupte între Bine și Rău în sensul „cel mai ontologic” – dacă mi se permite această forțare lingvistică.

Tezele guru-lui au fost preluate de către unii discipoli și duse mai departe în consecințele lor. Camelia Roșu și Viorel Roșu au publicat la Editura Ananta broșura „*Sida și francmasoneria. Cum a fost cerut, creat și răspândit virusul HIV de către anumiți lideri masoni sioniști, pentru instaurarea în viitorul apropiat a noii «ordini» mondiale*”. Între altele, autorii arată că „(...) modul nostru de a gândi (al românilor) este total diferit de modul de a gândi al unor diabolici lideri sioniști. Aceștia nu au nici un fel de scrupul, practică magia neagră, se închină diavolului, sacrifică pe cei care aparțin propriului lor popor, pentru a se îmbogăți cât mai mult, pentru a deține un control planetar la toate nivelele” (p. 5).

Dimensiunea antifrancmasonă se asociază mai sus cu una naționalistă, și mai vizibilă într-o variantă anterioară a temei, din anul 1997, *Dezvăluiri cutremurătoare despre modul în care francmasoneria caută să distrugă România*. Autorii se adresează cititorilor în felul următor: „Oferim această carte poporului român, popor greu încercat de-a lungul mileniilor, care are misiunea spirituală de a contracara acțiunile malefice ale Francmasoneriei”.

Volumul lui Ovidiu Buruiană a adăugat propagandei antifrancmasonerie o dimensiune antisemită clară. Broșura *România în fața unui alt Israel*²¹ enunță: „[Francmasoneria], această organizație (cu caracter sectar), care nu este nici pe departe umanitară, ci profund malefică și satanică, este de fapt instrumentul Mișcării Sioniste de impunere a dominației planetare” (p. 35). Pe capitole, Buruiană tratează comportamentul evreilor în România și în război conform tezelor «clasice» ale conspirației împotriva poporului român: „(...) elementul etnic evreu, dominant în mistica sionistă internaționalistă și xenofobă, în loc să se integreze în structura societății românești (care l-a primit și găzduit) va căuta să dețină toate frâiele conducerii economice (în primul rând), bazându-se pe aptitudinile native în această direcție, dominând astfel încetul cu încetul și viața politică, prin trafic de influență sau prin diverse metode ortodoxe ori mai puțin ortodoxe” (p. 6). El dedică un capitol și Holocaustului, pe care îl neagă. Delimitarea pe care autorul o face pe parcurs: „Aici ne referim la acei evrei care știu foarte bine ce au făcut, ce fac și ce mai au de făcut până la îndeplinirea

¹⁹ În engleză, „Exemplary-dualism”.

²⁰ Lorne L. Dawson, *op. cit.*, p. 128.

²¹ Dumitru Buruiană, *România în fața unui alt Israel*, Ed. Deceneu, București, 1997.

țelului lor (Noua Ordine Mondială sionistă)” subliniază în fond că autorul este conștient de implicațiile tezelor sale.

De subliniat că, în cazurile de mai sus, deși este vorba despre «cărți de autor» apărute la edituri private, asocierea cu MISA este motivată nu doar de sorgintea acestor teorii, ci și de invitația făcută chiar în cuprinsul broșurilor de vizitare a bibliotecii MISA pentru a obține bibliografia specifică²².

Site-ul www.yogaesoteric.net subliniază că „are o secțiune specială dedicată demascării masoneriei. Protocoalele secrete ale acestora și mărturiile ale unor foști masoni arată clar că masoneria este (...) adevăratul pericol pentru siguranța națională a statelor (...)”. Pe [yogaesoteric](http://www.yogaesoteric.net) stă scris că este „site-ul oficial al Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut (M.I.S.A.) (...) Acest site reflectă poziția oficială a M.I.S.A., a domnului Gregorian Bivolaru și a conducerii Școlii de Yoga”. Confirmând că pagina de web nu reflectă neapărat opiniile personale și convingerile tuturor cursanților yoga sau ale tuturor persoanelor care participă la diferite acțiuni organizate sub egida MISA, autorii țin să specifice că „(...) acest site își propune să ofere românilor (și nu numai) anumite informații care de obicei sunt oculte în presă, legate de planurile diabolice ale monstruoasei secte satanice care este Francmasoneria mondială”. Tot aici se regăsesc accentele naționaliste. Înainte de 1 decembrie 2005, pe site-ul «oficial» a fost postat articolul „De ziua națională, numai bine, dulce România!”, semnat de Maria Nicola, unde găsim, nici mai mult, nici mai puțin, ideile următoare: „Mai recent, manipularea datelor și resurselor istorice a devenit ea însăși o armă de temut în mâinile celor care, dintr-un motiv sau altul, vizează să exploateze bogățiile României sau să împiedice împlinirea anumitor profeții referitoare la viitorul marelui al acestei țări. Căci, într-adevăr, există profeții uimitoare (binecunoscute în mediile oculte, dar prea puțin cunoscute de români) care afirmă că în viitorul apropiat România va deveni focarul spiritual predominant al planetei, Bucureștiul va fi Noul Ierusalim, poporul român este «poporul ales» și a doua venire a lui Iisus va avea loc aici, în România”.

De Ziua națională, pe 1 decembrie 2005, adepții MISA au participat la o meditație colectivă „pentru sufletul neamului român”, confundând, în cel mai pur spirit naționalist, o sărbătoare a tuturor cetățenilor României, cu sărbătoarea populației majoritare.

Afirmația că site-ul joacă rolul unui mijloc de presă oficial al MISA trebuie însă relativizată. Cercetările făcute au arătat că MISA nu are o ierarhie rigidă și nu putem vorbi despre un sistem decizional coerent. Din contră, în cazul MISA apare flagrant faptul că mulțimea de acțiuni, de « produse » – precum revistele, cărțile, documentarele etc. – inițiate de membrii și fideliile MISA nu sunt corelate între ele. Nu există un filtru ultim, nu putem identifica o politică a mesajelor și a imaginii. Autorii site-ului www.yogaesoteric.net exagerează de fapt când își atribuie statutul «oficial», care cu greu poate fi susținut prin logica organizațională a MISA. Faptul că nu există o contestare în cadrul MISA a prezentării citate mai sus nu echivalează cu o

---

²² Faptul că membrii MISA contestă acest tip de asociere spune puține lucruri despre adecvarea etichetelor (a se vedea articolul Mihaelei Gheorghiu, *O nouă tentativă de asociere a MISA cu extrema dreaptă, fascismul și antisemitismul. Războiul de imagine împotriva MISA continuă*, în www.yogaesoteric.net, apărut la 5 decembrie 2005).

confirmare a spuselor, ci din contră, proba absenței unei autorități bine definite în cadrul Mișcării. Investigațiile au arătat că numitorul comun al celor care practică Yoga în cadrul MISA rămân totuși cursurile de Yoga. Acestea nu includ «scăpările» ideologizante de tipul luptei împotriva Francmasoneriei.

6. Concluzii

Argumentele judecătorilor suedezi pentru refuzul extrădării lui Gregorian Bivolaru constituie un model de analiză și afirmare a deontologiei profesionale. Elementele care vorbesc despre fabricarea «dosarului Bivolaru» și despre lipsa de credibilitate a justiției române sunt covârșitoare. Liderului spiritual al MISA și altor membri ori simpatizanți ai Mișcării li s-au încălcat în mod flagrant drepturile și libertățile fundamentale, în particular, dreptul la conștiință²³.

În acest studiu am încercat totuși să extindem analiza «fenomenului MISA» dincolo de ceea ce putea să îi preocupe pe judecătorii și experții din Suedia în rezolvarea cazului lor. Căci pentru opinia publică, pentru autorități, și nu în ultimul rând pentru membrii ori simpatizanții MISA este binevenită punerea în discuție a oricăror aspecte «sensibile» ori care sunt considerate sensibile, din viața Mișcării. Este vorba despre elemente care pot afecta la un moment dat viața socială, în sensul afectării unor drepturi și libertăți *ca urmare a practicilor școlii de Yoga inițiată de Gregorian Bivolaru*, motivând intervenția autorităților²⁴.

Singurul aspect pe care îl considerăm ca având un potențial negativ pe termen lung și, în acest sens, preocupant, este campania lui Gregorian Bivolaru și a altor fideli MISA împotriva Francmasoneriei. Această atitudine nu își are în nici un caz izvorul în filosofia și practica Yoga. Agresivitatea, în conținut și în ton, a textelor invocate este cu totul contrară acestei disciplinei care consideră non-violența una dintre primele ei condiții.

Un aspect preocupant este și gratuitatea absolută a acuzelor împotriva francmasonilor, care sugerează o adevărată pierdere de contact cu realitatea. Idei precum crearea de către Francmasonerie a HIV și SARS în scopul reducerii populației lumii la 1 miliard de persoane, ca supraviețuitorii să cadă mai ușor «în plasa» francmasonilor, ating un nivel maxim de absurditate.

Este adevărat că de-a lungul timpului, ca și astăzi, au existat mulți critici ai Francmasoneriei. Dar chiar în aceste reproșuri, spre exemplu, ale Bisericii Catolice și ale Bisericilor ortodoxe, condamnarea Francmasoneriei are un caracter limitat, dogmatic. Este chiar pilduitor să se revadă argumentele invocate de acești actori religioși. Declarația Oficială a Bisericii Greciei privind masoneria din anul 1933 reproșă caracterul sincretic al Francmasoneriei și afirma: „Francmasoneria, care încearcă să înglobeze treptat întreaga omenire și care promite perfecțiunea morală și cunoașterea

---

²³ A se vedea și *Cazul MISA – Raport cu privire la campania împotriva Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut*, în Revista Română pentru Drepturile Omului nr. 28/2004, p. 74-88.

²⁴ Nu este deci vorba de a deschide teme «sensibile» pentru opinia publică, dar fără sens în context, cum ar fi: „este sau nu este benefică urinoaterapia”?

adevărului, astăzi vrea să se ridice în poziția unei super-religii, privind la celelalte religii (neexceptând creștinismul) ca fiindu-i inferioare. (...) Aceasta înseamnă că, prin inițierea masonică, creștinul ajunge frate cu musulmanul sau cu budistul, în timp ce creștinul neinițiat în Masonerie devine pentru el un străin. Pe de altă parte, Francmasoneria, prin continua exaltare a cunoașterii și prin încurajarea liberei cugetări, «nepunând nici o stavilă căutării adevărului» (după cum afirmă în Constituția și riturile sale), și chiar mai mult, prin adoptarea așa-zisei etici naturale se arată a fi în opoziție totală cu religia creștină. Creștinismul propovăduiește credința înaintea de toate, îngrădind rațiunea omenească cu granițele trasate de revelația dumnezeiască, conducând la sfințenie prin mijlocirea harului dumnezeiesc. Cu alte cuvinte, Creștinismul fiind o religie a revelației, cu dogmele și adevărul său, cere mai înainte de toate credință și își întemeiază morala pe harul dumnezeiesc; francmasoneria acceptă numai adevărul natural și aduce adeptilor săi libera cugetare și investigarea realității numai cu ajutorul rațiunii”.

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române condamnă în 1937 Francmasoneria în următorii termeni: „Din raționalismul și naturalismul său, Francmasoneria deduce în mod consecvent o morală pur laică, un învățământ laic, reprobând orice principiu moral «heteronom» și orice educație ce rezultă din credința religioasă și din destinația omului la o viață spirituală eternă. Materialismul și oportunismul cel cras în toate acțiunile omului, este concluzia necesară din premisele Francmasoneriei. În lojile francmasone se adună la un loc evreei și creștinii și Francmasoneria susține că numai cei ce se adună în lojile ei cunosc adevărul și se înalță deasupra celorlalți oameni. Aceasta însemnează că creștinismul nu dă nici un avantaj în ce privește cunoașterea adevărului și dobândirea mântuirii membrilor săi. Biserica nu poate privi impasibilă cum tocmai dușmanii de moarte ai lui Hristos să fie considerați într-o situație superioară creștinilor din punct de vedere al cunoașterii adevărurilor celor mai înalte și al mântuirii”.

Am citat mai amplu declarațiile Bisericii ortodoxe pentru a sublinia că Francmasoneria poate face subiectul unor contestații legitime, ca oricare altă doctrină sau organizație, dacă acestea exprimă opțiuni principiale, și nu imputări factice elucubrante. Criticile bisericilor creștine sugerează chiar că mișcarea yoga, prin dimensiunea universalistă a disciplinei și prin accentul pus pe practică, pe rezultat în raport cu tezele, este mai aproape de Francmasonerie decât de religiile revelației²⁵. Este un motiv în plus pentru a susține că întreaga campanie anti-francmasonă care se desfășoară sub egida MISA este stranie și inexplicabilă în logica unei organizații dedicate promovării Yoga. Această campanie se compune dintr-un lung șir de calomnii și riscă să «educe» pe unii adepți MISA într-o «școală» a atitudinilor ostile și a unor concepții lipsite cu totul de discernământ. Fenomenul ca atare constituie o bună temă a dezbaterii publice, dar și a discuției interne a comunității celor care se reclamă fideli ai Mișcării pentru Integrare Spirituală în Absolut, devenind poate un test al propriei lor evoluții. În sfârșit, cazul arată importanța dezvoltării de studii asupra noilor culturi alternative, a raporturilor acestora cu exercițiul drepturilor și libertăților fundamentale, subiect aproape absent în cercetarea românească.

²⁵ Este de altfel semnificativă campania dusă de BOR împotriva MISA.